

Eine Sage erzählt, das vor Zeiten eine St.Donati Kirche auf der Spitze der Donati - Berge gestanden habe, welche aber durch einen Blitzstrahl zerstört worden sei, wobei die Glocken und der Turm über den Berg herab gestürzt und an der Stelle der jetzigen Kirche liegen geblieben ~~sie~~ seien.

Das Jahre der Kirche konnte nicht ermittelt werden. Der Pfarrer Oswald Ig. Bukovšek im Jahre 1716 erwähnt in seinem Pfründeneinbekenntnisse nur 4 Kirchen, nämlich die Filialen St.Florian, St.Georgen, St. Rochus. Die jetzige Kirche St.Donati hat also im Jahre 1716 noch nicht gestanden. Wurde zwischen den Jahren 1716 und 1741 erbaut.

Die Kirche ist $9 \frac{5}{6}$ Klfr. lang und 4 Klfr. breit, besteht aus einem Ggore und einem Schiffe und hat 3 Altäre: den Hochaltar, rechts B.V.Mariae Altar, links S.Isidori Altar, mit der Inschrift: Hoc altare extractum est in honorem S.Martini sub Rev. Dno.M.Paulo Compare (Tarocho) loci 1690. Auch die beiden anderen Altären gehören nach ihren Bauart noch dem 17. Jahrh.

Über der Hauptfassade erhebt sich ein hölzerner Turm mit seinen zwei 1843 bei Samassa in Laibach gegossenen Glocken (279 und 123 Pfund schwer) Die Kirche soll in vorigen Jahrhunderten von Wallfahrern stark besucht werden.

~~Xx#~~ Im Sterbe buch zu Rohitsch aus dem Jahre 1741 finden sich Aufzeichnungen über 59 Wallfahrer, welche waren hier von Blitz erschlagen. (nato navaja poročilo)

1843 wurde die ganze Kirche neu gewölbt, bis hin hatte nur eine Dielendecke
1.1863 wurde an der Westende eine Empore erbaut.

IGN. Orožen: Das Dekanat Rohitsch, 1.1889, str.131-132.

(St. Donati).

Filiala, posvečena sv. Donatu. Božja pot.

Pravilno orientirana cerkev stoji na južnem obronku Donačke gore v n.v. 511

Viri in literatura: Ign. Orožen: Bistum und Diözese Lavant VII, Dekanat Rohitsch, Maribor 1889; rogaška farna kronika; starejša literatura o Donački gori.

Cerkev sestavljajo: pravokotna ladja z rahlo zaobljenimi ogli in lesenim fasadnim stolpičem, malce ožji, toda enako visok prezbitერიj z apsidalnim (segmentnim) zaključkom, kateremu je na severu dodana pritlična zakristija. Gradnja je kamenita, ometana. Cerkevna streha je škrljeva, enotna; zvonik pa čebulasta, pločevinasta.

Zunanjščina: Je preprosta. Ladjo opasujeta preprost talni in konkaven venčni zidec. Fasada je nerazčlenjena. Portal je širok, pp; Podstrešna lina mala, okrogla. Severna podolžnica je brez oken, južna pa ima v sredini pp portal in 3 pp okna. Prezbitერიj ima le v južni steni 2 pp okni. Vso južno stran cerkve je prvotno krasila okrasta slikarija, ki je predstavljala stebrično arhitekturo v 2 etažah ter bordirala tudi vsa okna. Pritlična zakristija je brez zidcev ter ima v zapadni steni pp portal, v severni pa pp okno.

Notranjščina: Tlak je kamenit. Zidana pevska empora počiva na 2 močnih kombiniranih slopih in 2 kapastih obokih, mesto desnega pa zavzemajo obzidane okrogle stopnice. Njena polna ograja je trikrat vzvalovljena. Ladjine stene so nerazčlenjene. Pokrivajo jo 3 prečne banjaste kape, katere nosita 2 loka. Slavolokn je ppk ter okrašen z zidcem. Prezbitერიj pokriva 2 enaki kapi kot ladjo, nosi pa ju eden lok. Apsidalen zaključek je ravno

zavidan tako, da tvori le globljo nišo. Zakristijski vhod je preprost, ppu. Slikarija Fr. Horvata je iz l. 1902 in bp.

Oprava: Glavni oltar je dobro delo l. pol. 18. stol. Ima vidano prizmatično menzo, zelo visoko, prostorno močno razgibano predelo, nastavek pa nosi par gladkih in 2 para uvitih stebrov. Ogredje je golšasto ter v loku prehaja osrednji oltarni del z ppk sliko v akantastem okvirju. Tudi ušesi oltarja sta spleteni iz akanta. Aika je replika nastavka, le da je njena greda ravna ter se zaključuje z rahlo usločenima kriloma. Njena ušesa so enaka nastavkovima. V sredini oltarja je slika o. pl. škofa Donata, ki stoji v pokrajini ter z desnico kaže predse na angela z mečem in palmovo vejico. Zgoraj levo se prikazujeta 2 glavici, pod njima pa se užiga blisk in pada toča. Slika je zelo kvalitetno baročno delo ter po stilu sodeč gotovo LERCH + INGERJEVO. Kipi nastavka predstavljajo: Blaža in Erazma, atike pa Ano - Barbaro + Elizabeto. Tabernakelj je neokusen pridevek 2. pol. 19. stol., lepi pa so 4 istočasni leseni svečniki. Na hrbtni strani oltarja zgoraj je lesena napisana plošča: TA ALTAR JE PRENOVLEN POD GOSPODUM ANTON CENTRIH DEHANT U ROGACU NO JAKOBA BUKŠEKA CEKMEŠER U LETU 1867. PO JAKOBU BIZIAX BIZIAKU IZ KRAPINE.

Stranska oltarja sta posvečena MB in Izidorju. Izidorjev oltar je po Ign. Orožnu iz l. 1690 in je bil prvotno posvečen sv. Martinu. Napisa: HOC ALTARE EXSTRUCTUM EST IN HONOREM S. MARTINI SUB REV. DNO. M. PAULO COMPARE (PAROCHO) LOCI 1690 ni več, pač pa je na Marijinem oltarju nova letnica 1690.

Izidorjev oltar je lep primer zlatega oltarja. Njegova predela stopa dvakrat v prostor, na stran pa se razvija z 2 volutanimastima konsolama.

Nastavek nosita stebra, zaključuje pa ravna golšasta greda, okrašena s hrustančevjem. V njem je ppk opl slika Izidorja, klečečega na oblaku nad

pokrajino s cerkvijo in govejo živino, v kateri orje angel. Zelo kvalitena slika je delo iste roke kot slika gl. oltarja. Ob nastavku stojita kipa Joahima in Jožefa, nad katerima se spletata akantasti ušesi. Atika je običajne koncepcije z močnimi akantastimi ušesi ter ravnima kriloma. V njeni ppk dolbini, oviti z lovorčevim vencem je plastično obglavljanje (verjetno Pavlovo). Lesena svečnika sta iz 19. stol. Oltar je bil obnovljen l. 1872. Oltar MB je enakega koncepta in prejšnjemu tudi sicer podoben. Predela ima bordirani pdp polje brez napisa, letnica 1690 pa je novejša. V osrednji pps niši, okrašeni zgoraj z 3 angelskimi glavicami, stoji MB z otrokom. Ob strani sta kipa x svetnice s sklenjenimi rokami in Rozalije, v atiki pa Anton Padovanski - Gregor Veliki - x svetnik s knjigo. Svečnika sta enaka onima na prejšnjem oltarju. Prižnica je bp, orgelj ni, zakristijska oprava pa je bp.

Oprema: v prezbiteriju visi na steni pp opl slika, ki predstavlja v ovalnem polju doprsnega, 3/4 obrnjenega svetnika z oklonim napisom: FRANCISCUS DE HIRONYMO SOC. IESU VENTU Slika je ledirana in brez posebne kvalitete.

V ladji visita sliki pp opl Oznanjenja in Marije na oblakih. Sta močno ledirani deli 19. stol. on bp.

Zvonik: Sedanji stolpič je iz l. 1905. V njem visi bronasti navček brez napisa.

Podstrešje: Cerkev je enotne gradnje ter ima opečne oboke, ki so iz leta 1843.

Resume: Cerkev je bila zgrajena med leti 1720-1730, a je bila l. 1741. poš-

SV. DONAT pod Donaško gore -p.c.

5.

kodovana od strele, ki je ubila 59 ljudi. Imela je raven lesen strop.
Obokana je bila v celoti l. 1843, pevsko emporo pa je dobila l. 1863.
Sedanji zvonček je iz l. 1905.

Okolica: Izpred cerkve je lep razgled na Hrvatsko Zagorje.

Konservatorske opombe: Vzdrževana je v glavnem dobro, čeprav jo nekoliko zamaka. Zvonik je nekoliko trhel.

Ostalo: Od Prevala (sedla žetalske ceste) do zaselka Pod sokolom nekoliko pod cerkvijo vodi kolovoz, ki je deloma rimski in ob katerem je bilo najdenih precej rimskih predmetov. Enako pri izvirku Grušovje jugovzhodno od cerkve ter nad njo sledovi naravnega gradišča. Po Laciusu in Gruterusu je bil v bližini najden kamen iz Mitrovega templja, kar dokazuje, da je najjužnem obronku mons Claudija stal njegov tempelj. Na vrhu Donaške gore je bila za Oržna še sled straže iz 15. stol. Sled je bila polkrožna, 6 m premera ter vkopana v zemljo.

Opombe:

J. Curk: Celjska topografija(Šentjur), rkp. str.124, 124; zapiski 1960.

Legenda o nastanku cerkve na Donački gori :

A. Kos. Cestnikov : Donačka gora poleg Rogatca na Štajarskem.

V rubriki : Ozir po domačii. - NOVICE 20. avgust 1857, L.XV, list
69, str. 275-6, 279. (glej xerox - kopir!)